

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 269/2019-16

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 25. júna 2019 v senáte zloženom z predsedníčky Jany Baricovej, zo sudcov Miroslava Duriša a Mojmíra Mamojku (sudca spravodajca) predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej advokátkou JUDr. Gabrielou Zelemovou, Heydukova 16, Bratislava, vo veci namietaného porušenia jej základných práv podľa čl. 20 ods. 1, čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, základných práv podľa čl. 11 ods. 1 a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Okresného súdu Malacky sp. zn. 5 C 409/2008 zo 7. novembra 2013 a rozsudkom Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 5 Co 371/2014 zo 16. októbra 2018 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDAKOVANÉ] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 8. marca 2019 doručená ústavná sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa

čl. 20 ods. 1, čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základných práv podľa čl. 11 ods. 1 a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Okresného súdu Malacky (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 5 C 409/2008 zo 7. novembra 2013 (ďalej len „napadnutý rozsudok okresného súdu“) a rozsudkom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 5 Co 371/2014 zo 16. októbra 2018 (ďalej len „napadnutý rozsudok krajského súdu“).

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľka sa žalobou na okresnom súde domáhala, aby bola žalovaná v 1. rade povinná zabezpečiť prevod vlastníckeho práva k záhradke špecifikovanej v žalobe, do ktorej by bol zahrnutý aj odvodňovací kanál deliaci predmetnú záhradku so susediacou záhradkou. Sťažovateľka sa taktiež svojou žalobou voči žalovanému v 2. rade domáhala odstrániť závadný stav (t. j. uviesť odvodňovací kanál do pôvodného stavu) a zriadiť vecné bremeno v prospech vlastníka danej záhradky spočívajúce v práve prístupu k odvodňovaciemu kanálu na susediacom pozemku. Od žalovanej v 3. rade sťažovateľka žiadala, aby previedla vlastnícke právo k záhradke do jej vlastníctva a aby okresný súd určil, že kúpna zmluva uzavretá medzi žalovanou v 3. rade a pôvodne označenými žalovanými vo 4. a v 5. rade je neplatná.

3. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti detailne zrekapitulovala doterajší priebeh konaní na jednotlivých stupňoch všeobecných súdov a v podstatnom uviedla, že okresný súd rozsudkom č. k. 5 C 409/2008-328 z 24. októbra 2010 žalobu sťažovateľky zamietol v celom rozsahu. Proti predmetnému rozsudku podala sťažovateľka odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd uznesením č. k. 5 Co 455/2010-356 zo 6. marca 2012 tak, že rozsudok okresného súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie, pričom voči žalovanej vo 4. rade konanie zastavil. Po upresnení žalobného petitu sťažovateľkou okresný súd rozhodol napadnutým rozhodnutím zo 7. novembra 2013 tak, že žalobu opätovne zamietol, dôvodiac nedostatkom naliehavého právneho záujmu na strane sťažovateľky na určení neplatnosti kúpnych zmlúv a neopodstatnenosťou ostatných návrhov sťažovateľky uvedených v petite návrhu. Proti napadnutému rozsudku okresného súdu podala sťažovateľka odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd napadnutým rozsudkom zo 16. októbra 2018 tak,

že rozsudok okresného súdu potvrdil. Krajský súd ďalej priznal žalovaným v 1. až 3. rade náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu a žalovaným vo 4. a 5. rade náhradu trov odvolacieho konania nepriznal.

4. Sťažovateľka ústavnou sťažnosťou napadla obe rozhodnutia všeobecných súdov, teda rozsudok okresného súdu zo 7. novembra 2013, ako aj rozsudok krajského súdu zo 16. októbra 2018. V súvislosti s napadnutým rozsudkom okresného súdu sťažovateľka namietala nesprávne právne posúdenie jej veci okresným súdom, ktoré videla v tom, že okresný súd sa podľa jej názoru pri posúdení naliehavého právneho záujmu vôbec nezaoberal argumentmi sťažovateľky, ktorými odôvodňovala svoju žalobu o určenie neplatnosti uzavretých kúpnych zmlúv, keďže tieto sú podľa sťažovateľky neplatnými právnymi úkonmi obchádzajúcimi zákon a porušujúcimi jej zákonné predkupné právo.

5. Sťažovateľka považuje právny názor okresného súdu týkajúci sa toho, že v prípade smrti jedného, resp. všetkých účastníkov zmluvy sa nemožno domáhať neplatnosti takého úkonu, za zaujatý. Sťažovateľka v danej súvislosti uviedla, že ochrana práv a oprávnených záujmov subjektov občianskoprávných vzťahov je v našom právnom systéme zabezpečená aj tým, že aj po smrti účastníka zmluvy majú tieto subjekty právo domáhať sa určenia práva, resp. právneho vzťahu v prípade absolútnej neplatnosti právneho úkonu, ktorá pôsobí voči všetkým, ak na takomto určení majú naliehavý právny záujem. V prípade smrti účastníka zmluvy vstupujú do jeho práv a záväzkov z občianskoprávných vzťahov jeho dedičia, ktorí majú v súdnom procese o určenie neplatnosti zmluvy pasívnu vecnú legitimáciu. Podľa sťažovateľky je preto právny názor okresného súdu v tejto časti chybnou aplikáciou práva. Sťažovateľka rovnako za zaujatý považuje aj právny názor okresného súdu spočívajúci v tom, že čiastočné vyhlásenie neplatnosti kúpnej zmluvy nie je možné z dôvodu, že bola uzavretá s viacerými účastníkmi – v danom prípade medzi žalovanou v 3. rade a žalovaným v 5. rade v časti týkajúcej sa prevodu spoluvlastníckeho podielu k nehnuteľnosti slúžiacej ako komunikácia – prístupová cesta k záhradkám, ktorý podiel taktiež žalovaná v 3. rade od žalovaného v 5. rade odkúpila.

6. Sťažovateľka vyslovila nespokojnosť rovnako s právnym názorom okresného súdu týkajúcim sa jej nedostatku aktívnej legitímácie na podanie žalôb o neplatnosť kúpnych zmlúv a poukazujúc na § 39 Občianskeho zákonníka v ústavnej sťažnosti opakovane uviedla, že v konaní dostatočne preukázala svoj naliehavý právny záujem na určení neplatnosti jednak kúpnej zmluvy medzi žalovanou v 3. rade, žalovanou vo 4. rade a zomrelou [REDAKOVANÉ], ako aj na určení neplatnosti časti kúpnej zmluvy medzi žalovanou v 3. rade a žalovaným v 5. rade. Sťažovateľka následne detailne špecifikovala dôvody, pre ktoré považuje predmetné kúpne zmluvy za neplatné.

7. K napadnutému rozsudku krajského súdu sťažovateľka namietala, že tento považuje za arbitrárny a nepreskúmateľný, keďže podľa jej názoru krajský súd svoje rozhodnutie, ktorým potvrdil rozsudok okresného súdu, dostatočne neodôvodnil. Sťažovateľka poukázala na výpoveď žalovanej v 3. rade (ktorá je v napadnutom výroku krajského súdu spomenutá) a v danej súvislosti uviedla, že úvahy krajského súdu týkajúce sa danej výpovede považuje za absolútne nepodstatné. Za absurdný a nelogický považuje sťažovateľka právny záver krajského súdu o nevyužití predkupného práva za preukázaného skutkového stavu o existencii všetkých prejavov, ktoré sťažovateľka urobila v danom procese.

8. Sťažovateľka je toho názoru, že krajský súd tým, že rozhodol, že sťažovateľka nemá naliehavý právny záujem na podanej žalobe, porušil jej právo na spravodlivé súdne konanie a právo domáhať sa svojich práv zákonom ustanoveným postupom na nezávislom a nestrannom súde. Pri posudzovaní podmienok pre určení naliehavého právneho záujmu na vyslovení neplatnosti kúpnych zmlúv dospel krajský súd k ústavne nekonformnému a reštriktívnemu výkladu. Krajský súd podľa sťažovateľky rovnako nesprávne vyhodnotil vykonané dokazovanie a zjavne účelovo a zjednodušene urobil právne závery, ktoré nezodpovedajú žiadnym konkrétnym ustanoveniam zákonov, na základe ktorých dané právne závery prijal.

9. Sťažovateľka je taktiež toho názoru, že obe napadnuté rozhodnutia trpia vadami riadneho odôvodnenia, v dôsledku čoho porušujú právo účastníka konania na riadne

odôvodnenie súdneho rozhodnutia, princíp rovnosti zbraní, princíp predvídateľnosti súdneho rozhodnutia a zásadu právnej istoty. Okresný súd svoje rozhodnutie v časti týkajúcej sa naliehavého právneho záujmu odôvodnil len všeobecnými tvrdeniami, pričom mu chýbala konkrétna reakcia na podstatné argumenty sťažovateľky. Sťažovateľka je toho názoru, že predmetné argumenty odignoroval rovnako aj krajský súd, ktorý sa nevysporiadal s argumentáciou sťažovateľky uvedenou v odvolaní.

10. Závery krajského súdu považuje sťažovateľka za nesprávne a popierajúce účel a význam dotknutých zákonných ustanovení, právo na spravodlivý proces, ale aj ochranu vlastníckeho práva garantovaného v čl. 20 ústavy. Podľa sťažovateľky v danom prípade možno hovoriť o svojvôli na strane krajského súdu nielen pre nedostatočné odôvodnenie o vzťahu k argumentácii sťažovateľky uvedenej v odvolaní, ale aj v dôsledku arbitrárnej aplikácie zákonných ustanovení. Keďže krajský súd nedal v odôvodnení napadnutého rozsudku odpoveď na právne a skutkovo významné otázky súvisiace s predmetom ochrany, rozhodnutie je z uvedených dôvodov svojvoľné, arbitrárne, a teda skutkovo aj právne neudržateľné.

11. Poukazujúc na princíp predvídateľnosti súdnych rozhodnutí sťažovateľka zhodnotila, že právne posúdenie veci prezentované krajským súdom v odôvodnení rozhodnutia neobstojí aj z dôvodu, že ide o nepredvídateľné a neočakávané rozhodnutie. Sťažovateľka je tiež toho názoru, že v danom prípade nemožno tolerovať formalistický postup súdu, ktorým sa za použitia sofistikovanej argumentácie odôvodňuje zrejma nespravodlivosť.

12. Sťažovateľka taktiež konštatovala, že zo strany všeobecných súdov došlo primárne k porušeniu jej zákonného predkupného práva a sekundárne k porušeniu jej základných práv hmotného charakteru, ku ktorým patrí základné právo vyplývajúce z čl. 20 ods. 1 ústavy vlastníť majetok a súčasne právo majetok nadobúdať, keďže už vzhľadom na uvedené sa všeobecné súdy dopustili porušenia ústavno-procesných princípov podľa čl. 46 až čl. 48 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru. V demokratickej spoločnosti vlastnícke právo, ako jeden z kľúčových inštitútov súkromného vlastníctva

požíva zvlášť osobitnú právnu ochranu. Obchádzanie viacerých ustanovení procesných predpisov krajským súdom spôsobilo, že bolo porušené ústavné právo sťažovateľky nadobúdať majetok a že sa sťažovateľka stále nachádza v stave právnej neistoty, ktorá trvá už 16 rokov.

13. Na základe uvedenej sťažnostnej argumentácie sťažovateľka v závere svojej sťažnosti navrhla, aby ústavný súd nálezom rozhodol tak, že vysloví porušenie jej základných práv podľa čl. 20 ods. 1, čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3 a čl. 48 ods. 2 ústavy, základných práv podľa čl. 11 ods. 1 a čl. 36 ods. 1 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozsudkom okresného súdu a napadnutým rozsudkom krajského súdu, obe tieto rozhodnutia zruší a vec vráti na ďalšie konanie a rozhodnutie. Zároveň si sťažovateľka uplatnila náhradu trov právneho zastúpenia.

II.

14. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

15. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je s účinnosťou od 1. marca 2019 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) v čl. I § 1 až § 13 a § 16 až § 28 a § 32 až § 248 a § 250 a § 251.

16. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak.

17. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,

b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovel žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,

c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,

d) ktorý je neprípustný,

e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,

f) ktorý je podaný oneskorene,

g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

18. O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (m. m. I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

19. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

20. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom.

21. Ústavný súd v súlade so svojou ustálenou judikatúrou konštatuje, že obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru sú obdobné záruky, že vec bude spravodlivo prerokovaná nezávislým a nestranným súdom postupom

ustanoveným zákonom. Z uvedeného dôvodu v týchto právach nemožno vidieť podstatnú odlišnosť (II. ÚS 27/07).

K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 20 ods. 1, čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3 a čl. 48 ods. 2 ústavy, základných práv podľa čl. 36 ods. 1 a čl. 11 ods. 1 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozsudkom okresného súdu

22. Sťažovateľka prostredníctvom ústavnej sťažnosti napadla rozsudok okresného súdu zo 7. novembra 2013, ktorým žalobu sťažovateľky v plnom rozsahu zamietol. Napadnutý rozsudok okresného súdu bol následne potvrdený napadnutým rozsudkom krajského súdu zo 16. októbra 2018.

23. Ústavný súd v danej súvislosti poukazuje na čl. 127 ods. 1 ústavy, z ktorého vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne.

24. Namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd preto automaticky nezakladá aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich. Pokiaľ ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby zistí, že ochrany tých základných práv alebo slobôd, porušenie ktorých namieta, sa mohol sťažovateľ domôcť využitím jemu dostupných a aj účinných právnych prostriedkov nápravy, prípadne iným zákonom upraveným spôsobom pred iným súdom alebo pred iným štátnym orgánom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie (m. m. I. ÚS 6/04, IV. ÚS 179/05, IV. ÚS 243/05, II. ÚS 90/06, III. ÚS 42/07).

25. Uvedený princíp subsidiarity bol rovnako premietnutý aj do § 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde, v zmysle ktorého ak o ochrane základných práv a slobôd sťažovateľa

vo veci, ktorej sa ústavná sťažnosť týka, je príslušný rozhodovať iný súd, ústavný súd uznesením ústavnú sťažnosť odmietne pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

26. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh je zrejmé, že napadnutý rozsudok okresného súdu bol predmetom súdneho prieskumu realizovaného krajským súdom na základe odvolania, o ktorom rozhodol krajský súd napadnutým rozsudkom zo 16. októbra 2018 tak, že rozsudok okresného súdu potvrdil. Pre rozhodnutie ústavného súdu v danej časti je teda podstatné, že rozsudok okresného súdu bol podrobený zákonnému prieskumu zo strany krajského súdu, teda bol v danom prípade dodržaný princíp subsidiarity, na ktorý poukazuje čl. 127 ods. 1 ústavy a § 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde. Uvedená skutočnosť vylučuje právomoc ústavného súdu na prieskum ústavnou sťažnosťou prezentovaného porušenia označených práv sťažovateľky napadnutým rozsudkom okresného súdu, a preto bolo potrebné ústavnú sťažnosť v tejto časti odmietnuť podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona o ústavnom súde pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 20 ods. 1, čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3 a čl. 48 ods. 2 ústavy, základných práv podľa čl. 36 ods. 1 a čl. 11 ods. 1 listiny a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozsudkom krajského súdu

27. Sťažovateľka prostredníctvom ústavnej sťažnosti napadla aj rozsudok krajského súdu zo 16. októbra 2018, ktorým krajský súd na základe odvolania sťažovateľky potvrdil rozsudok okresného súdu o zamietnutí žaloby. Sťažovateľka v danej časti ústavnej sťažnosti namietala najmä nesprávne právne posúdenie jej právnej veci krajským súdom, ďalej uviedla, že napadnutý rozsudok považuje za svojvoľný, arbitrárny, nedostatočne odôvodnený a v ňom vyslovené právne závery za nekorešpondujúce so zisteným skutkovým stavom a vykonaným dokazovaním.

28. Ústavný súd v súvislosti s námietkami sťažovateľky poukazuje na už špecifikovaný princíp subsidiarity (pozri body 22 až 26 tohto uznesenia), ako aj svoju ustálenú judikatúru, podľa ktorých primárne zodpovedné za dodržiavanie základných práv

a slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva dotknutým fyzickým osobám zaručuje, sú všeobecné súdy, preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (porovnaj I. ÚS 9/00, II. ÚS 592/2013, III. ÚS 375/2010, IV. ÚS 26/04).

29. Súčasťou ustálenej judikatúry ústavného súdu je aj právny názor, podľa ktorého princíp subsidiarity týkajúci sa právomoci ústavného súdu je ústavným príkazom pre každú osobu. Preto každý, kto namieta porušenie svojho základného práva, musí rešpektovať postupnosť tejto ochrany, a pred tým, ako podá sťažnosť ústavnému súdu, požiadať o ochranu ten orgán verejnej moci, ktorého kompetencia predchádza právomoci ústavného súdu (IV. ÚS 128/04). Sťažovatelia nemajú podľa ústavy, zákona o ústavnom súde a stabilizovanej judikatúry ústavného súdu na výber, ktorý z oboch ústavne existujúcich systémov súdnej ochrany využijú, ale sú povinní postupovať od súdnej ochrany poskytovanej všeobecnými súdmi k súdnej ochrane, na ktorú je kompetentný ústavný súd. Toto „poradie“ sa nedá sťažovateľmi ovplyvniť a jeho vnútorná logika vychádza z toho, že aj všeobecné súdnictvo je zodpovedné za ochranu základných práv a slobôd na úrovni jeho právomocí [čl. 142 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“)]. Iba za predpokladu, že sťažovatelia vyčerpajú všetky im dostupné právne prostriedky súdnej a inej právnej ochrany svojho základného práva alebo slobody a pri ich uplatnení nie sú úspešní, môžu sa uchádzať o ochranu tohto základného práva alebo slobody prostredníctvom ústavnej sťažnosti adresovanej ústavnému súdu (m. m. IV. ÚS 193/2010, I. ÚS 178/2011, IV. ÚS 453/2011, III. ÚS 703/2017).

30. Podľa § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavná sťažnosť nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd.

31. Podľa § 132 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd neodmietne prijatie sťažnosti pre jej neprípustnosť, ak sťažovateľ preukáže, že nevyčerpal právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd, z dôvodov hodných osobitného zreteľa.

32. Ústavný súd vo svojej rozhodovacej činnosti štandardne vychádza z názoru, že na skúmanie prípustnosti návrhu na začatie súdneho konania, jeho opodstatnenosti, dodržania zákonných lehôt, oprávnenosti navrhovateľa takýto návrh podať, právomoci o ňom konať a rozhodnúť či splnenia iných zákonom ustanovených náležitostí je zásadne príslušný orgán, ktorý rozhoduje o merite návrhu. Inými slovami, právomoc konať o veci, ktorej sa návrh týka, v sebe obsahuje právomoc skúmať to, či návrh zodpovedá tým podmienkam, ktoré pre konanie o ňom ustanovuje príslušný procesný kódex. Ingerencia ústavného súdu do výkonu tejto právomoci všeobecných súdov je opodstatnená len v prípade jeho nezlučiteľnosti s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou (I. ÚS 74/02, I. ÚS 115/02, I. ÚS 46/03). V tejto súvislosti ústavný súd konštatuje, že uvedené obdobne platí, aj pokiaľ ide o skúmanie prípustnosti návrhu na začatie dovolacieho konania, jeho opodstatnenosti a pod. Následkom toho sa ústavný súd pri posudzovaní otázky o prípustnosti dovolania v zásade obmedzuje, avšak pri predbežnom prerokovaní ústavných sťažností je vždy povinný preskúmať svoju vlastnú právomoc z toho hľadiska, či tejto právomoci nepredchádza právomoc iného súdu, ktorý by bol oprávnený sťažovateľovi poskytnúť ochranu pred namietaným porušením ním označovaných základných práv a slobôd.

33. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa.

34. Podľa § 420 CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo

f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

35. V ustanovení § 420 CSP sú taxatívne vypočítané procesné vady konania takého stupňa závažnosti, pre ktorý je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu (rozsudku aj uzneseniu) odvolacieho súdu; pokiaľ sa v konaní vyskytne niektorá z týchto procesných vád, je dovolanie prípustné aj proti rozhodnutiu, proti ktorému inak tento opravný prostriedok nie je prípustný. Prípustnosť dovolania podľa tohto ustanovenia je tak založená na princípe univerzality, čo znamená, že dovolaním možno napadnúť každé rozhodnutie odvolacieho súdu, ktorým sa konanie skončilo, bez ohľadu na to, či sa o podstate odvolania rozhodovalo alebo konanie o odvolaní bolo odvolacím súdom odmietnuté. Citovaná právna úprava tak presunula ťažisko tvrdenia a preukazovania väd zmätočnosti rozhodnutia odvolacieho súdu na dovolateľa, ktorý limity posúdenia prípustnosti dovolania určuje obsahom podaného dovolania.

36. Z obsahu ústavnej sťažnosti je zrejmé, že sťažovateľka považuje právne posúdenie ňou uplatneného nároku krajským súdom za nesprávne. Ďalej je presvedčená, že odôvodnenie napadnutého rozsudku je nedostačujúce z hľadiska jej základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie.

37. Z uvedeného je zrejmé, že sťažovateľka sa ochrany svojich práv mohla domôcť prostredníctvom dovolania, ak konanie ako celok nevykazovalo znaky zákonnosti a spravodlivosti. Ústavný súd v danej súvislosti konštatuje, že sťažovateľkou predstretá argumentácia korešponduje s dovolacím dôvodom zakotveným v § 420 písm. f) CSP, podľa ktorého dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

38. Nadväzujúc na uvedené ústavný súd poukazuje na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“), kde najvyšší súd konštatoval:

„Ustanovenie § 420 písm. f) CSP zakladá prípustnosť a zároveň dôvodnosť dovolania v tých prípadoch, v ktorých miera porušenia procesných práv strany nadobudla intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnému procesnoprávnemu rámcu, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavne zaručených procesných práv spojených s uplatnením súdnej ochrany práva. Ide napríklad o právo na verejné prejednanie veci za prítomnosti strany sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).“

39. Ústavný súd pripomína, že sťažovateľka vo svojej ústavnej sťažnosti neuviedla, či dovolanie prostredníctvom právneho zástupcu podala, a v prípade, že ho nepodala, z akého dôvodu k tomu nedošlo. Ústavný súd v súčinnosti s okresným súdom zistil, že sťažovateľka dovolanie (v čase podania ústavnej sťažnosti) nepodala.

40. Podľa názoru ústavného súdu mal o obsahu námietok sťažovateľky pred podaním ústavnej sťažnosti rozhodovať najvyšší súd ako súd dovolací na základe dovolania podaného podľa § 420 písm. f) CSP. Keďže sťažovateľka nepreukázala, že dovolanie nepodala z dôvodov hodných osobitného zreteľa, v okolnostiach jej prípadu neprichádzal do úvahy prípadný postup ústavného súdu v zmysle § 132 ods. 3 zákona o ústavnom súde.

41. V závere ústavný súd pripomína, že ak sťažovateľka bola toho názoru, že dovolanie v jej prípade nie je prípustné a nepodala ho z dôvodu opatrnosti, ústavný súd, majúci na zreteli účel základného práva na súdnu ochranu a vychádzajúc zo svojej stabilizovanej judikatúry, ako aj z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (pozri napr. III. ÚS 674/2014, ako aj rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 12. 11. 2002 vo veci Zvolský a Zvolská verzus Česká republika, sťažnosť č. 46129/99, body 51, 53 a 54),

konštatuje, že v prípadoch uplatnenia dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku spôsobilého zabezpečiť ochranu práv sťažovateľa, následne však odmietnutého dovolacím súdom pre neprípustnosť, je lehota pre podanie ústavnej sťažnosti v zásade zachovaná aj vo vzťahu k predchádzajúcemu právoplatnému rozhodnutiu všeobecného súdu. Tento princíp sa napokon premietol i do ustanovenia § 124 poslednej vety zákona o ústavnom súde, podľa ktorého ak bol vo veci podaný mimoriadny opravný prostriedok, lehota na podanie ústavnej sťažnosti vo vzťahu k rozhodnutiu, ktoré bolo mimoriadnym opravným prostriedkom napadnuté, začína plynúť od doručenia rozhodnutia o mimoriadnom opravnom prostriedku.

42. Na základe uvedeného ústavný súd ústavnú sťažnosť v časti týkajúcej sa napadnutého rozsudku krajského súdu podľa § 56 ods. 2 písm. d) zákona o ústavnom súde odmietol ako neprípustnú.

43. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku sa ústavný súd ďalšími nárokmi sťažovateľky nezaoberal, keďže rozhodovanie o nich je podmienené vyslovením porušenia označených práv a slobôd.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 25. júna 2019